

ÕIGUSKANTSLER

Peadirektor Raivo Küüt
Politsei- ja Piirivalveamet
ppa@politsei.ee

Teie nr
Õiguskantsler 27.02.2012 nr 7-7/120268/1200907

Soovitus õiguspärasuse ja hea halduse tava järgimiseks Vahetu sunni kohaldamise ja tervisekahjustuste dokumenteerimine

Austatud härra peadirektor

Pöördun Teie poole omaalgatusliku menetluse tulemusena, mis on tingitud minu poolt politsei arestimajadesse korraldatud kontrollkäikudel tehtud tähelepanekutest ja mulle laekunud isikute avaldustest.

Olen oma senises praktikas korduvalt täheldanud, et isikute kaebuste või ka kontrollkäikudel kinnipeetutelt saadud väidete kontrollimine on teatud juhtudel keeruline, kuna politseiametnikud ei ole protokollinud mõnda menetlustoimingut, mille osas isik pretensioone esitab. Üldjuhul ei ole mul olnud põhjust kahelda politseiametnike kinnitustes toimingute õiguspärase teostamise kohta, kuid ilma kirjalike materjalide olemasoluta on hilisemalt, isegi toimingu sooritanud ametnikel endil, keeruline toimunud täpselt kirjeldada.

Siiani on sellisteks toiminguteks, mille kohta politseiametnikud ei ole dokumente koostanud või on neid tehtud ebatäpsusi sisaldavalt, eelkõige isiku suhtes vahetu sunni kohaldamine ja kinnipeetu terviseseisundi fikseerimine politsei kinnipidamiskohas. Probleeme on põhjustanud ka isiku kainenema toimetamise dokumenteerimine, kuid sellele olen ma Teie tähelepanu juba mitmel korral juhtinud¹ ja olukord on viimaste kontrollkäikude kogemustele tuginedes paranenud.

Tahan rõhutada, et isikuga seonduvate toimingute dokumenteerimine on vajalik lisaks järelevalve hõlbustamisele ka politseiametnike endi huvides, et vähendada alusetute süüdistuste hulka. Siinkohal on vajalik märkida, et väärkohtlemise kahtluse korral on asjaolude tõendamiskoormus riigi kanda. Näiteks on Euroopa Inimõiguste Kohus (EIK) asunud seisukohale, et kui isikul on vabastamisel vigastused, siis on riigil kohustus anda adekvaatne selgitus, kuidas vigastused tekkisid. Kui seda ei suudeta teha, võib olla tegemist Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (EIÕK) artikkel 3 rikkumisega.²

¹ Nt õiguskantsleri 31.03.2008 kiri nr 7-4/071245/0802188.

² Euroopa Inimõiguste Kohtu 28.07.1999 otsus asjas nr 25803/94 Selmouni vs. Prantsusmaa, p 87: „The Court considers that where an individual is taken into police custody in good health but is found to be injured at the time of release, it is incumbent on the State to provide a plausible explanation of how those injuries were caused, failing which a clear issue arises under Article 3 of the Convention [---].“

1. Vahetu sunni dokumenteerimine

1. Politseiametnike poolt vahetu sunni kasutamist saab haldusõiguslikult käsitleda kas toiminguna või menetlustoiminguna. Vahetegu oleneb konkreetsest olukorrast ja politseiametnike tegevuse eesmärgist.

2. Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 107 lg 2 sätestab, et toimingu sooritamise viisi, ulatuse ja aja ning menetlemise korra määrab haldusorgan oma äranägemisel, järgides kaalutlusõiguse piire ja võrdse kohtlemise ning proportsionaalsuse põhimõtteid.

3. HMS § 108 lõike 1 kohaselt on isikul õigus nõuda toimingu kirjalikku põhjendamist, kui toiminguga piiratakse isiku õigusi.

4. HMS § 18 lg 1 sätestab, et menetlustoiming protokollitakse, kui menetlusosaline esitab selleks põhjendatud taotluse, seda peab vajalikuks asja menetlev haldusorgan, toimingu sisu on ütluse, arvamuse või seletuse andmine haldusorganile, protokollimise kohustus tuleneb seadusest või määrusest.

5. HMS § 18 teise lõike kohaselt peab protokoll sisaldama menetlustoimingu teostamise aega ja kohta, menetlustoimingu läbiviiva haldusorgani nime ning kohalviibivate menetlusosaliste, tõlkide, ekspertide ja tunnistajate nimesid, menetlustoimingu eesmärki, menetlustoimingu käigus esitatud taotlusi, menetlusosalise seletuste, eksperdi või tunnistaja ütluste sisu või paikvaatluse tulemust.

6. Politsei ja piirivalve seaduse (PPVS) § 7¹¹ lg 1 sätestab, et järelevalve meetme kohaldamine protokollitakse HMS §-s 18 sätestatud alustel ja korras politsei ja piirivalve seaduses sätestatud erisustega. Kui meede protokollitakse, antakse isikule, kelle suhtes meedet on kohaldatud, tema nõudmisel esimesel võimalusel protokollid ära kirjutada.

7. Sama paragrahvi lõike 2 lause 1 täpsustab, et kui järelevalve meetme kohaldamisel kasutatakse vahetut sundi, märgitakse meetme kohaldamise protokollis lisaks haldusmenetluse seaduses sätestatud andmetele kohaldatud vahetu sunni vahend, sunnivahendit kohaldanud ametiisik ja isik, loom või asi, kelle või mille suhtes on vahetut sundi kohaldatud.

8. Kõnealuse paragrahvi lõike 4 kohaselt on meetme protokollimine kohustuslik, kui järelevalve meetme kohaldamisel kasutatakse relva või erivahendit.

9. PPVS § 26 sätestab, et vahetu sund politsei ja piirivalve seaduse tähenduses on füüsilise isiku, looma või asja mõjutamine füüsilise jõuga, erivahendiga või relvaga.

10. PPVS § 30 lõikest 2 juhindudes võib politseiametnik kohaldada vahetut sundi juhul, kui isikule kehtiva haldusaktiga ohu tõrjumiseks või korrariikumise kõrvaldamiseks pandud kohustuse täitmise tagamine muu haldussunnivahendiga ei ole võimalik või ei ole õigel ajal võimalik.

11. Vahetut sundi lubab politsei ja piirivalve seadus kasutada isiku kinnipidamise käigus ning õiguskantsleri praktikale tuginedes julgen arvata, et isiku kinnipidamise puhul on tegemist ka kõige sagedasema olukorraga, kus vahetu sunni kasutamine aset leiab.³

---

³ Politsei ja piirivalve seaduse alusel võib vahetut sundi kohaldada lisaks näiteks ka isiku läbivaatusel, asja läbivaatusel, valdusesse sisenemine jne.

12. PPVS § 7³³ lg 1 sätestab, et politsei võib isiku kinni pidada, sulgedes ta ruumi või sõidukisse või piirates muul viisil olulisel määral tema füüsilist vabadust, kui see on vältimatu vahetult eelseisva kuriteo toimepanemise ärahoidmiseks, isiku elu või kehalist puutumatust ähvardava vahetu ohu tõrjumiseks, kohtu poolt kehtestatud lähenemiskeelu tagamiseks, eriseaduses sätestatud alusel sundtoomiseks, vanuse või tervise seisundi tõttu abi vajava isiku toimetamiseks seaduses ettenähtud turvalisse kohta või üleandmiseks pädevale organile vältimatu sotsiaalabi osutamise eesmärgil, avalikus kohas seaduses sätestatud liikumispiirangu ajal täiskasvanud saatjata alla 16-aastase lapse üleandmiseks tema vanemale või seaduslikule esindajale või lapse toimetamiseks tema vanema või seadusliku esindaja juurde või kohaliku omavalitsuse hoolekandeesutusse.

13. Sama paragrahvi lõige 7 sätestab, et kinnipidamisel on õigus kasutada vahetut sundi nii kaua, kui see on eesmärgi saavutamiseks vältimatu.

14. Siseminister on PPVS § 7³³ lõike 8 alusel kehtestanud määrusega isiku kinnipidamise dokumenteerimise korra.

15. Siseministri 14.12.2009 määruse nr 59 "Isiku kinnipidamise dokumenteerimise kord" ei näe ette, et isiku kinnipidamise protokollis või kinnipidamise õiendis märgitaks vahetu sunni kasutamine.

16. PPVS § 7²⁹ lg 8 sätestab, et isiku kainenema toimetamise kohta koostatakse protokoll, mille vorminõuded kehtestab siseminister määrusega.

17. Siseministri 14.12.2009 määrus nr 65 „Joobeseisundis isiku kainenemisele toimetamise protokollis vorm“ § 2 sätestab kainenemisele toimetatud isikute kohta koostatavasse protokollis märgitavad andmed. Kõnealuse paragrahvi lõike 6 kohaselt märgitakse joobeseisundis isiku kainenemisele toimetamise protokollis isiku suhtes sunni kasutamine, sunni viis ja kestus.

18. Väärteomenetluse raames kinnipeetud isiku kohta koostatakse kinnipidamise protokoll väärteomenetluse seaduse (VTMS) § 46 kohaselt. Nimetatud paragrahvi lõige 2 sätestab protokollis märgitavad andmed, mille hulgas aga kinnipidamisel vahetu sunni kasutamist puudutavat teavet samuti ei talletata.⁴

19. Kriminaalmenetluses isiku kinnipidamist reguleerivad kriminaalmenetluse seadustiku (KrMS) § 217 (isiku kahtlustatavana kinnipidamine), § 102 (kahtlustatava ja süüdistatava sundpaigutamine ravisutusse), § 139 lõige 5 (sundtoomisele allutatud isiku kinnipidamine), § 170 lõige 3 (kuriteo pealtnägija, kelle isikut ei ole tuvastatud ja kes keeldub tunnustajana osalemast, kinnipidamine).⁵ Kahtlustatavana kinnipidamisele võib kriminaalmenetluses järgneda vabaduse võtmine vahistamisena (KrMS § 130).

20. Kriminaalmenetluse raames kuriteos kahtlustatava isiku kinnipidamise kohta vormistatakse isiku kahtlustatavana kinnipidamise protokoll vastavalt KrMS §-le 218. Nimetatud paragrahvi esimene lõige sätestab, millised andmed isiku kahtlustatavana kinnipidamise protokollis kantakse, kuid ka nende hulgas ei ole vahetu sunni kohaldamise kohta märke tegemise võimalust.

---

⁴ Vt ka VTMS § 69 – Väärteoprotokollis sisu.

⁵ E. Kergandberg lisab isikuvabadust piiravate toimingute hulka ka isiku süüteomenetluses väljakutsumise, täpsemalt öeldes "sellele kutsumisele järgneva kohustuse teatud kindlal ajal jätta kõrvale oma tavaline elurütm ja minna kindlasse kohta – menetleja juurde". (E. Kergandberg, M. Sillaots. Kriminaalmenetlus. Tallinn 2006, lk 81–82.).

21. Eelnevast tulenevalt ei sätesta kehtiv õiguskord üheselt detailset vahetu sunni kohaldamise protokoll viormi, mida politseiametnikud peaksid igal korral täitma, kui vahetut sundi kasutatakse.⁶ See võib osutada aga probleemiks isiku õiguste seisukohalt⁷ ja hilisemate õigusvaidluste lahendamisel.

22. Minu hinnangul peaksid politseiametnikud, hoolimata menetluse liigist alati vahetu sunni kohaldamise dokumenteerima, kuna vahetu sund kujutab isiku põhiõigustele intensiivset riivet. Viimane on aga pahatihti hilisemate politseiametnike ja isikute erimeelsuste allikaks.

23. Riigikohus on oma praktikas leidnud, et kohtuvaidlustes on faktiliste asjaolude tagantjärele tuvastamine kahtlemata raskendatud ning alati jääb üles kahtlus, kas neist alustest ka tegelikkuses lähtuti või on tagantjärele esitatud põhjendus otsitud (haldusakti põhjendamise kontekstis)⁸.

24. Riigikohtu varasemas praktikas haldusõigusrikkumiste kohta on leitud, et kohtmenetluses on tõendina ja politseiametnike väiteid kinnitavaks asjaoluks juhtunu kohta koostatud protokoll aga mitte näiteks politseiametnike hilisemad seletused toimunu kohta. Täpsemalt sedastas Riigikohus, et teo kirjeldusest peab selguma, mida konkreetselt tegi väidetav haldusõiguserikkuja. Politseiametnike poolt teenistusalluvuse liinis pärast haldusõiguserikkumise protokoll koostamist esitatud seletused, mis on võetud ringkonnakohtu toimikusse, ei saa asendada protokollis puuduvat teo kirjeldust.⁹

25. Mõistan, et erinevate dokumentide vormistamine on politseiametnikele lisatöö, millega kaasneb täiendav ajakulu, kuid politsei peab olema valmis isiku põhjendatud taotlusel esitama vahetu sunni kohaldamise protokoll.

26. Lisan käesolevale kirjale Ühendkuningriigi vanglates kasutatava vahetu sunni protokoll viormi, mis on kahtlemata põhjalik ning asutuse- ja riigispetsiifiline, kuid võimalik, et see võiks olla üheks võimalikuks eeskujuks, mille alusel protokoll Eestis välja töötada. Teise võrdlusmaterjalina soovitan vaadata justiitsministri 05.09.2011 määrusega nr 44 „Järelevalve korraldus vanglas“ lisana kehtestatud vanglas füüsilise jõu, teenistusrelva, erivahendi või ohjeldusmeetme kasutamise ja õigusrikkuja tervise seisundi kontrollimise protokoll viormi.

27. Teen Teile ettepaneku kehtestada vahetu sunni kohaldamise dokumenteerimise kord selliselt, et vajadusel oleks igal üksikjuhtumil võimalik üheselt tuvastada kõnealuse meetme rakendamist. Samuti palun Teil kaaluda ettepaneku tegemist siseministri 14.12.2009 määruse nr 59 "Isiku kinnipidamise dokumenteerimise kord" muutmiseks.

⁶ Mõnel juhul võib olla keeruline määratleda, kas politseiametniku konkreetne füüsilise jõu kasutamine kujutas endast isiku suhtes vahetu sunni kohaldamist või mitte. Näiteks kui politseiametnik isiku paigutamisel politseisõidukisse kasutab tema liikumise suunamiseks füüsilist jõudu, siis ei pruugi see olla politsei ja piirivalve seaduse tähenduses vahetu sunni kasutamine.

⁷ Nt käeraudade (sidumisvahendite) kasutamine riivab eeskätt põhiseaduse PS §-s 20 sätestatud õigust isikupuutumatusle. Riive seisneb isikuvabaduse (eelkõige füüsilises) piiramises, kuna takistatakse isiku liikumisvõimalusi ning ta on sunnitud olema ja liikuma kindlas kehaasendis. Erivahendi kasutamine peab põhiseadusest tulenevalt vastama seaduses sätestatud alustele ja korrale ning erivahendi kasutamisega kaasnev riive peab olema proportsionaalne, s.t sobiv, vajalik ja proportsionaalne kitsamas tähenduses (mõõdukas) (PS § 11).

⁸ Vt nt RKKKo 28.10.2003, nr 3-3-1-66-03, p 20.

⁹ RKKKm 03.04.2000, nr 3-3-1-7-00, p 2.

2. Kinnipeetu terviseseisundi dokumenteerimine politsei kinnipidamiskohta saabumisel

28. Siseministri 27.09.2011 määrus nr 21 "Arestimaja sisekorraeskiri" (ASkE) § 30 lg 1 sätestab, et kinnipeetu füüsilist ja vaimset tervist jälgitakse arestimajas pidevalt ning kontrollitakse vastavalt vajadusele. Haigestunud kinnipeetut ravitakse arestimaja võimaluse piires.

29. Varasemalt kehtinud siseministri 08.01.2008 määruse nr 3 "Arestimaja sisekorraeskiri" § 7 lg 2 sätestas, et tervishoiutöötaja teostab arestimajja vastuvõetava kinnipeetu tervisekontrolli ja küsitleb kinnipeetut tema terviseseisundi kohta. Tervisekontrolli ning vestlust kinnipeetu tervisliku seisundi kohta viiakse läbi eraldi ruumis, milles samal ajal ei viibi teisi isikuid. Tervishoiukontrolli tulemused lisatakse isiklikku toimikusse.

30. Euroopa piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise tõkestamise komitee (CPT) on rõhutanud oma standardites, et kinnipidamise järgselt peab politseikinnipidamiskohas olema kinnipeetule võimaldatud sõltumatu arstlik läbivaatus, mis tuleb dokumenteerida.¹⁰

31. Täpsemalt peab CPT standardite kohaselt arst iga uue kinnipeetavaga vestlema ja ta läbi vaatama niipea kui võimalik. Erandiks on juhud, kui vestlus/läbivaatus tuleb teostada saabumispäeval, iseäranis siis, kui tegemist on eeluurimisvanglaga. Läbivaatust võib teha ka meditsiiniõde, kes teavitab tulemustest arsti.¹¹ Samuti sätestab Euroopa vanglareeglistik¹², et esimesel võimalusel pärast vastuvõtmist tuleb vangile teha meditsiiniline läbivaatus (p 16. e.). Selleks külastab vangi arst või arsti alluvuses töötav meditsiiniõde (p 42.1). Nähtavad vigastused ja kaebused eelneva seoses väärkohtlemisega ning teave vangi tervisest kantakse koheselt isikuregistrisse (p 15.1 e. ja f.).

32. ÜRO piinamise ja muu julma, ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise vastane komitee (SPT) on sedastanud järgmised põhimõtted. Juhul kui isik väidab, et teda on väärkoheldud, tuleb läbivaatuse teostamisel lähtuda Istanbuli protokollis¹³ toodud juhustest meditsiinilistele ja psühholoogiaalastele ekspertidele. Istanbuli protokollis toodud põhimõtetest lähtumine aitab kaasa väärkohtlemise ennetamisele. Esmase läbivaatuse raames tuleks hinnata ning patsiendi nõusolekul kirjalikult fikseerida isiku terviseluugu, väited hiljutise väärkohtlemise esinemise kohta politseiametnike või teiste isikute poolt, kirjeldus läbivaatuse hetkel esinevate sümptomite kohta ning põhjalik meditsiiniline läbivaatus. Eeltoodud andmete põhjal peaks arst hindama, kas on esinenud väärkohtlemist. Kinnipidamisasutuses töötaval arstil peaks olema väljaõpe piinamise ning muude väärkohtlemise juhtude dokumenteerimise ning nende juhtumite

¹⁰ CPT standardid, CPT/Inf/E(2002)1 – Rev. 2006, lk 6, p 36 ja 38. (Internetis kättesaadaval: <http://www.cpt.coe.int/lang/est/est-standards-s.pdf>).

¹¹ CPT Standardid, CPT/Inf/E (2002)1– Rev. 2006, lk 27 (Internetis kättesaadaval: <http://www.cpt.coe.int/lang/est/est-standards-s.pdf>).

¹² Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee soovitus Rec(2006)2 Euroopa Vanglareeglistiku kohta (Internetis kättesaadaval: <http://www.coe.ee/>).

¹³ Istanbul Protocol Submitted to the United Nations High Commissioner for Human Rights 9 August 1999. Kättesaadav arvutivõrgus: <http://www.ohchr.org/Documents/Publications/training8Rev1en.pdf>. Vt ka M. Amos. Tervishoiutöötaja kohustused piinamise ja ebainimliku kohtlemise tuvastamisel. – Eesti Arst 2008; 87(4): 306–309. Arvutivõrgus kättesaadav: http://www.eestiart.ee/static/files/035/tervishoiutootaja_kohustused_piinamise_ja_ebainimliku_kohtlemise_tuvastamisel.pdf.

raporteerimise põhimõtete osas. Lisaks peab olema kehtestatud selge kord, millal, kuidas ja kellele peab arst teatama võimalikest väärkohtlemise juhtudest.¹⁴

33. Mulle teadaolevalt on hetkel ööpäevaringselt tervishoiutöötaja kohal üksnes Politsei- ja Piirivalveameti Põhja Prefektuuri korrakaitsebüroo arestimaja kainestusmajas. Teistes politsei kinnipidamiskohtades kas tervishoiutöötaja puudub või töötab osalise tööajaga.

34. Hoolimata tervishoiutöötaja puudumisest, tuleks kambrisse saabuvate kinnipeetute tervise olukord koheselt dokumenteerida kambri ametnike poolt. Ametnikud saavad kinnipeetu tervise olukorda hinnata eeskätt kinnipeetu küsitlemise ja nähtavate vigastuste tuvastamise ning dokumenteerimise vormis. Sarnane praktika on kasutusel joobeseisundis isiku kainenemisele toimetamise protokollil täitmisel, kus on eraldi lahter kainestatava väliste kehavigastuste olemasolu kohta.

35. Pean oluliseks siinkohal märkida, et üldjuhul toimub kinnipeetu esmane tervisekontroll ka nendes politseihoonetes, kus on olemas tervishoiutöötaja, valdavalt siiski küsitluse vormis (nt Ida Prefektuuri korrakaitsebüroo arestimaja kambrid). Leian, et tervise seisundi hindamisel on lubatud ja isegi soovitatav kasutada vastavaid küsimustikke. Lubamatu on aga nõuda isikutelt standardsete, kaebuste puudumist ja/või vägivalda eitamist deklareerivate vormide rutiinset allkirjastamist.

36. Minu hinnangul ei ole väheoluline ka see, et kinnipidamisasutusse saabunu tervisekontrolli tulemused on olulise tähtsusega just järelvalve teostajatele, võimaldades saada ülevaadet kinnipeetute suhtes toime pandud võimaliku väärkohtlemise kohta.

37. Meditsiinieksperptide seisukohtadest tulenevalt on kinnipeetu tervisesesundi dokumenteerimisel oluline pöörata tähelepanu järgmistele momentidele:

- väliste vigastuste dokumenteerimine;
- isiku ütluste ja välise vaatluse pinnalt antav üldine hinnang tervises seisundile;
- ravimid, mida isik püsivalt kasutab (eriline tähelepanu asendusravimitele: insuliin, metadoon);
- nakkushaigused, mille tõttu isik võib olla ohuks ümbritsevale keskkonnale (tuberkuloos).

38. Lisan käesolevale kirjale Ühendkuningriigis kasutatava protokoll, mis koostatakse politseiametnike või tervishoiutöötaja poolt iga politseihoones kinni peetud isiku kohta. Siinkohal kordan, et korrektselt täidetud protokoll aitab kaasa hilisemate vaidluste lahendamisele.¹⁵

39. Teen Teile ettepaneku töötada välja universaalne tervisekontrolli protokoll, mis koostatakse kõikide politsei kinnipidamiskohtades viibivate kinnipeetute kohta nende esmasel saabumisel.

¹⁴ ÜRO piinamise ja muu julma, ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise vastane komitee teine aastaülevaade, CAT/C/42/2, 07.04.2009, lisa 7 „Istanbuli protokollil analüüs“, p 5, 18-23.

¹⁵ Õiguskantsleri menetluses oli Lõuna Prefektuuris kinnipeetud isiku R.R kaebus, milles kinnipeetu väitis, et talle ei osutatud arestimajas tervishoiuteenuseid. Politseiametnike kinnitusel arstiabi isikule siiski osutati aga paraku ei olnud arestimaja ametnikud viimast dokumenteerinud. Vt õiguskantsleri 16.04.2009 kiri nr 7-4/081421/0902501 endisele Lõuna Politseiprefektuurile.

3. Kokkuvõtteks

40. Eelnevad kaks ettepanekut lähtuvad eeldusest, et politsei peab oma tegevuse fikseerima taasesitamist võimaldaval viisil, et võimalikes hilisemates vaidlustes väljastada oma väidete kinnituseks asjakohased tõendid. Politsei tegevuse fikseerimine on vajalik eelkõige kahel põhjusel. Esmalt tagab see isiku õiguste kaitse. Teisalt on sündmuse asjaolude ülesmärkimine ka haldusorgani enda huvides, vältimaks või kiirendamaks isikute kaebuste menetlust.

41. Austatud härra peadirektor, palun Teie seisukohti minu ettepanekute osas võimalusel hiljemalt **02.04.2012**. Vajadusel olen valmis Teid igakülselt protokollide vormide väljatöötamisel abistama.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek Teder

Lisa: protokollide näidisvormid 4 lehel

Teadmiseks: Siseministeerium (info@siseministeerium.ee)